

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Kardos István Néptáncsoport tevékenysége

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	X kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Apátfalva Faluház

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

1981-ben kerültem Apátfalvára az akkori művelődési ház vezetőjének. Nem ismertem Apátfalvát, csupán a hímzéséről tudtam, a „bicskás bálakról” halottam, és ismertem Kardos István vőfély nevét. Kovácsné Margitkáról is volt ismeretem az „Apátfalvi lakodalmas” kapcsán, meg az iskolai néptáncsoportról is. Megtaláltam a raktárban azokat a gyermek viseleteket is, melyekben akkor táncoltak a gyerekek.

Először ösztönös törekvésem volt, hogy többek között a néptáncsoportot újraélesszem. Később vált szinte „hivatásommá” a néptánc.

Nagy Albertet a Szeged Táncgyűttes akkori vezetőjét kerestem fel, hogy segítsen. Számára is öröm volt, hogy megkerestem, hiszen, mint később megtudtam, rendszeresen járt táncosaival Apátfalvára Kardos Pista bácsihoz, aki fiaként szerette. Nagy Albert az oktatást akkor még nem vállalta, oktatót is csak alkalmanként tudott biztosítani. A csoport megalakult, Molnár Magdolna helyi tanítónő vezetésével. Közel negyven gyermek jelentkezett. Az első koreográfia egy kalocsai gyermekjáték volt, de ezt természetesen a dél-alföldi követte. Az első fellépés Apátfalván 1981-ben volt, melyen még Kardos István is részt vett. Nekünk megtiszteltetés, Pista bácsinak nagy öröm, hogy láthatta még „utódait”.

Harmincnégy éve tettük meg az első lépéseket tehát, hogy az apátfalvi néptáncokultúra ismét élő lett. E hosszú idő alatt a csoport tagjai változtak, hiszen az általános iskola befejezése után a gyerekek elmentek. Ezért volt fontos, hogy mindig legyen utánpótlás. Mindig volt, kezdő és haladó csoport. Szakmailag Nagy Albert irányította a csoportokat és készítette a koreográfiákat: dél-alföldi, szatmári, széki, lőrincrévi, kalocsai, méhkeréki, rábaközi, kalotaszegi. A gyakorló órákat többen is vezették: Ferenczi Mónika, Csenteri Andrea (volt táncosok), Tőtös Hortenzia (a Szeged Táncgyűttes oktatója – ekkor a néptáncs csoport a Szeged Táncgyűttes művészeti iskolának a része volt).

1995-ben az 1981-ben még kicsi gyermekek, már „felnőtté” váltak. Néhányan kérték Nagy Albertet, tanítson nekik is. Így alakult meg az Apátfalvi Ifjúsági Néptáncs csoport öt párral. Az utolsó koreográfiájuk kalotaszegi volt 1997-ben. Ez a dátum azért is fontos, mert ekkor volt a művelődési ház 40 éves jubileuma, mely egyben két csoportunk névadó rendezvénye is volt: Apátfalvi Népdalkör és Citerazenekar Kerekes Burkus Márton, táncos-énekes, még a néptáncosok Kardos István vőfély, táncos, énekes, a „Népművészet Mestere” nevét vette fel.

Külön említést kell tenni a népviseletekről. Minden tánchoz megvarrtuk a népviseleteket. Ebben is a Szeged Táncgyűttes segített. A széki ruhák pliszírozását pl. Üllésen tanultam meg, melyet a szülőkkel is, külön foglalkozás keretében megtanítottunk. A népviseletek nyolcvan százalékát én varrtam a szülők, varrónők segítségével. (Az irodám varroda is volt.) A Langó Istvánné tervezte kalocsai ruhát szinte az egész falu hímezte. Az akkori önkormányzat az anyagok árát biztosította, ill. külön pénzt biztosított csizmákra, karaktercipőkre. Ebben a Csongrád Módszertani Központ is segített (1981). A csoportok fenntartója mindig, ma is az önkormányzat, mely biztosítja a működéshez szükséges anyai feltételeket.

Nagy Albertnek szívügye volt apátfalvi néptánc és ő egyébként is az autentikusra „esküdött”. Neki azt is köszönhetjük, hogy hatalmas fesztiválokat is rendeztünk. Európa szinte minden országának táncosai felléptek nálunk, de Amerika és Japán táncosai is jártak Apátfalván. Ezeken a fellépéseken mi is mindig táncoltuk, így a mi tánc kultúránkat is megismerhették az itt fellépő együttesek. Ennek is köszönhető, hogy táncosaink pl. finn, német, belga fesztiválokon is szerepelhettek.

Az apátfalvi táncosok büszkén, és hatalmas sikerrel mutatkoztak be a környező településeken, a megyében, ill. határon túl, Erdély, Bánát, Vajdaság, Szerbia városaiban, faluiban. Még ma is, ha beszélgetünk a volt ifjúsági csoport tagjaival, mondják, hatalmas élmény volt számukra, hogy Ópusztaszeren, a Hunniálison (1996) többek között Varga Miklós, Vikidál Gyula háttértáncosaiként szerepelhettek.

A rendszerváltásig a gyermekcsoport az akkori „úttörő seregszemléken” több arany oklevelet kapott, Csongrád megye egyik legjobb csoportja volt. Itthon, méltóképpen, a Szeged Táncgyüttessel közösen emlékműsorral ünnepelték meg Kardos István születésének 100. (1997.) és 110. (2007.) évfordulóját.

Jelenleg (6 éve) Csenteri Andrea a csoport vezetője. Óvodapedagógus és néptánc oktató. Gyermekként táncolt az apátfalvi gyermek és ifjúsági néptánc csoportban, majd a Szeged Táncgyüttessel és a makói Forгатós Táncgyüttessel. Nagy Alberten kívül többek között tanult Tímár Sándortól, Zsuráfszky Zoltántól, Doktor Lászlótól, Dr. Felföldi Lászlótól. Szereti és tiszteli ezt a „szakmát”, nagyon jó táncos, de nagyon jó pedagógus is.

Külön érdeme, hogy már óvodás korban elkezdte a tánc tanítást, az un. zene-ovi keretében munkahelyén az óvodában. Ez alapot ad az iskoláskorúaknak tartott oktatásnak. Néhány tanítója, Nagy Albert szakmaiságát viszi tovább. Munkájának alapja az autentikus néptánc oktatás. Ugyanúgy veszi sorba a tájegységek táncait, ahogyan azt annak idején Nagy Alberttől tanulta. Külön hangsúly fektet arra, hogy a kimondottan, csak apátfalvi lépéseket is elsajátítsák tanulói.

Újszerű munkájában, hogy egy éve a gyerekek mellett, fiatalokat és felnőtteket is bevon a koreográfiákba, mellyel mintegy táncszínházi jelleget ad a fellépéseknek. Ezek pl. a karácsonyi, a télbúcsúztató összeállításai. Jelenleg 28 tagja van együttesének, melyben láthatjuk a legkisebbek, a fiatalok, az idősek együttes munkáját. Örömteli és szép a több generáció, mint, egy nagy család produkciója, egy-egy bemutatkozáson.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az értéktári előterjesztésekben már mások is leírták: „Apátfalva, a Dél-alföld gyöngyszeme”. Valóban az, hiszen himnusz, építkezése, népdalai, stb. mellett a magyar tánc kultúra egy része is innen származik. Az 50-es évek gyűjtőinek (Tímár Sándor, Martin György, stb.) köszönhetjük, hogy fotókon, kisfilmekben (néma filmek) fennmaradt. Apátfalvának kötelessége ezt őrizni és átörökíteni a jövő nemzedéke számára. A „pátfalvaiság” másságának egyik ismérve a tánc. Ezt mutatták be Kardos István, Kerekes Burkus Márton, Gyenge Mihály, stb. Nem voltak ők különleges emberek, csupán ösztönösen, de pátfalvi virtussal, belső indítatásból mulattak, kifejezték a paraszti lét keménysége mellett az örömet, esetleg bánatot, ami minden táncban, zenében rejlik.

A Kardos István Néptánc csoport minőségben és színvonalban őrzi az elődök értékeit. A hétköznapiakban talán már nem, de a színpadon élnek a táncot. Őrzik és átörökítik az apátfalvi néptánc kultúrát, de ismerik, bemutatják hazánk tájegységeinek tánc kultúráját is, a táncot és népviseletet egyaránt. Minőségben és színvonalban méltóak elődeikhez.

Az apátfalvi néptánc oktatás két országosan és nemzetközileg is elismert szakembert adott hazánk számára. Innen „indult” Vári Bertalan Haragó díjas táncművész és koreográfus, a Varidance együttes alapítója és vezetője, valamint Varga József Dömötör díjas, Mérey Zsuzsa díjas táncoktató, a Szegedi Nemzeti Színház tánckarának vezetője, a makói Varga Balett alapítója és vezetője.

Az apátfalvi Kardos István Néptánc csoport munkásságát javaslom a helyi értéktárba, de javaslom a megyei értéktárba is. Munkájuk nemcsak őrzi a hagyományt, de segíti a gyerekek identitástudat fejlesztését, kitartásra nevel, mozgás, az önkifejezés lehetőségét adja és megtanítja a csoportban „dolgozás” fontosságát, tehát csoportkohéziót erősít, tiszteletet jelent nagyszülei, dédszülei iránt.

Tevékenységük mutatja mindazt, ami szülőfalujukat Apátfalvává, „Pátfalvává” teszi, öregbíti Apátfalva hírnevét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- Kb. ötven videofilm, több mint ezer fénykép őrzi az apátfalvi néptáncsoport fellépéseit, a fesztiválokon való részvételüket
- A megyei és térségi média 1981-től rendszeresen tudósított tevékenységükről, helyi, hazai, külföldi fellépéseikről

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://www.apatfalva.hu/index.php/ertektarfomenu>

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Az első oldalon lévő fotó a megalakuláskor, 1981-ben készült.

1997. Kardos István születésének 100. évfordulója: a gyermek és az ifjúsági néptánc csoport

Dél-alföldi táncok

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

1983. Az első csoport
lőrincrévi táncok:
középen: Vári Bertalan,

A következő generáció:
1990-es évek
széki táncok

Szatmári táncok

Rábaközi táncok

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Nagy Albert és az
apátfalvi gyermek
táncosok

Kardos István tánca

Ifjúsági Néptáncsoport
Méhkeréki táncok

Kalocsai táncok

Kalotaszegi táncok

Euró régiós
Néptáncfesztivál 2002.
Jugoszlávia

Állandó kísérője a csoportoknak a Szeged Táncegyüttes
zenekara

Langó Istvánné, Terike néni, aki a kalocsai népviselet tervezte

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

A legújabb generáció: ovisok és kisiskolások együtt 2016. évadzáró (próbaruhában)

<https://makohirado.hu/2018/12/22/falukaracsony-volt-apatfalvan/>
Falukarácsony volt Apátfalván
Gajáta Fanni *access_time*
2018. december 22., 16:07

A három generáció együtt

2011. Apátfalvi Bíbic Óvoda

„Szil, szál szalmaszál”

Zene-ovi Apátfalván

Összeállította: Csenteri Andrea

Zene-ovi

(vázlat)

1. Gryllus dalok éneklése hangszeres kísérettel a gyerekek által.

Feladata: a tiszta együtt éneklés, ütemtartás gyakorlása a hangszerrel, egyenletes lüktetés és ritmus érzékeltetése.

2. Milyen hangszert ismersz fel, minek a hangját hallod? (Gryllus dalok)

Ismeretek bővítése, elmélyítése hangszerek témakörben, hallásfejlesztés.

3. Szem –kéz -láb koncentráció, figyelem fejlesztés, finommozgás, nagymozgás fejlesztés, testtartásfejlesztés – zenére mozgás, bemelegítés.

4. Táncos mozgások gyakorlása:

Gryllus Vilmos dalok / GHYMES: Bennünk van a kutyavér / NOX dalok

Finommozgások és finommotorika fejlesztése, figyelem koncentráció fejlesztése

5. Játsszuk el a dalokat:

Mit hallasz a zenében? / Milyen mozgással lehet utánozni?

Experidance: Revans (Ludas Matyi) / Naplegenda

Ghymes: Héjja nász / Gryllus Vilmos dalai

Levezetés:

Népdal hallgatása

Annak megláttatása, hogyan fejezték ki magukat az emberek régen. Hogyan fejezték ki örömeiket, bánatukat a szöveggel és a zenével.

Belelátó, beleérző képesség kialakítása, Kreativitás fejlesztése. Ismeretek elmélyítése

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést támogató és ajánló levelek:

Művészeti díj: Nagy Albert

Irodalmi szintű hagyományok

Nagy Albert koreográfus, a Szeged Néptáncgyűttes vezetője nincs könnyű helyzetben, hiszen — ahogy általában a kultúrára — a néptáncra fordítható összegek behatárolják lehetőségeiket. Mégis, irodájában a számtalan díj, emlék, oklevél nagy munkáról, szép élményekről árulkodtak. A Szegedért Alapítvány művészeti díjazottját először eddigi életútjáról kérdeztük.

— 1941-ben születtem Gyomán, paraszti családból származom, de egészen 18 éves koromig semmi közöm nem volt a hagyományápoláshoz. Olyan területen éltünk, ahol korán polgárosultak a parasztemberek, és elvesztették hagyományos értékeiket, dalaikat, táncaikat, viseletüket. Vasasszakmát tanultam, majd a gimnázium elvégzése után — ekkor már kapcsolatban voltam a táncsal — kerültem a gyomai művelődési házba, s kulturális területen előadóként dolgoztam. Leszerelés után vettem át a gyomai Körösmenti Táncgyűttes vezetését, ettől kezdve folytatok oktatói tevékenységet is. 1972-ben váltam meg a szülőföldemtől, s kerültem Szegedre. Tartottam a várostól, tudtam, kemény munka lesz itt együttest csinálni. Félttem a nagyváros légkörétől is, hisz az ifjúság számára számtalan egyéb kulturális lehetőség van. Kiváló zenei szakemberek véleményére hallgatva döntöttem végül is Szeged mellett.

— *Hogyan sikerült az itteni ifjúságot a hagyományápolás mellé állítani?*

— Itt Szegeden jutott tudomásomra, hogy mi a magyar népi kultúra. Addig olyan időköt éltünk, hogy a táncosok a próbateremben az oktató, vagy a koreográfus mögé álltak, megtanulták a lépéseket, s ebből egy koreográfia készült. Nem nagyon beszéltek arról, honnan származnak a lépések, viseletek. Szegeden elsőként *Timár Sándor* — aki most az Állami Népi Együttes művészeti vezetője — segítette munkámat. Nem csak útmutatásokkal, tanácsokkal vett részt, hanem próbákat tartott és koreográfiá-

kat készített. Ő hívta fel a figyelmemet arra, hogy mit kell tennünk hagyományápolás címén. Hamarosan csatlakozott segítségével a nagy néprajztudós, *Martin György*, aki tanárom is volt a néptáncfőiskolán. Két irányzat uralkodott akkoriban: az autentikus és az autentikusból táplálkozó tematikus irányzat. Ezek mindig élesen szembenálltak egymással, s a leendő szakember választását általában nagyban befolyásolta a mestereitől kapott tudományszerzés. Azok közé tartoztam, akik az autentikus oldalt választották. Martin György nagyon sok olyan anyagot rendelkezésemre bocsátott, amit akkor három-négy szakember kaphatott meg Magyarországon. S természetesen számonkérte, hogy az ő anyagai mellé mit gyűjtünk a mindennapjainkban. Én is elkezdtem ezt a munkát, s nem csak a jelenlegi Magyarország területén, hanem a határainkon túli magyarság körében is dolgoztam. Akkor még senki nem beszélt arról, hogy hány millió magyar él a földön, de mi vittük a legprimitívebb technikai felszerelést, a némafilmfelvételt és a nehéz magnetonokat. Igyekeztünk összegyűjteni azokat az értékeket, amiket megtaláltunk akár az erdélyi, akár a vajdasági falvakban.

— *Mi jelenti a koreográfus számára a siker?*

— Minden ember örül, ha a munkája által valamilyen díjazásban, vagy kitüntetésben részesül, de számomra sosem ez volt a cél. S nem tudom, értem-e el egyáltalán sikereket, vagy ha igen, valódi eredményként lehet-e azokat elkönyvelni. Úgy érzem ugyanis, napjainkban is bőven van még tennivaló, s hála Istennek, ha erre már képtelen lennék, vannak utódok, akik ezt továbbvisszik. Azok az elismerések, melyeket adományoztak, sosem kötődtek személyes ismeretsegekhez, vagy politikai dolgokhoz. Akik adták, azért tették, mert méltónak tartották rá. De valószínűleg nem ez inspirált a munkára, hanem Mar-

tin György kemény szavai és Timár Sándor nagyon jó útmutatásai. Biztos, hogy az életem során könnyebben élhettem, többet kereshettem volna a szakmámban, de a tánchoz sokkal inkább kötődtem, s kötődök. Igaz, hogy több, mint egész embert kíván ez a munka, de megéri a befektetett rengeteg energia.

— *Úgy tűnik, hogy az Önök munkája nagy versenyfutás az idővel. Veszélyben vannak-e népi kultúránk értékei?*

— Nem hiszem, hogy veszélyben vannak. Mindig azt mondtuk, borzasztóan kevés pénz van a kultúrára, s alig-alig tudunk élni. Viszont ha visszanezünk az elmúlt évtizedekre, óriási előrelépést lehet tapasztalni, rengeteg archív anyagot gyűjtöttünk, melyek már nem csak a Magyar Tudományos Akadémia filmtárában lelhetők fel. Folyamatosan fiatalok ezrei kerülnek kapcsolatba a néptáncsal, az országos néptánc-találkozón pedig 12 ezren vettek részt. A fő cél ugyanaz, mint évtizedekkel ezelőtt: irodalmi szinten megtanulni hagyományainkat.

ARATÓ LÁSZLÓ

1994. márc. 12., szombat

7

● Apátfalva és a folklór Őrizzétek a tüzet!

Szombaton délután fél 2-től Apátfalván „Találkozások Kardos István és Kerekes B. Márton emlékére” címmel nagyszabású folkórrendezvényt tartottak, amelyen szinte a falu apraja-nagyja a távolabbi vidékek vendégeivel együtt megjelentek.

Az ünnepség a két helybeli jeles néptánc és -dal egykori mesterére, művelőjére való megemlékezéssel kezdődött a római katolikus temetőben.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Karsai Zsigmond bácsi, az Erdélyből elszármazott lőrincrévi néptáncos ma élő nagy mestere és festőművész is egy személyben. (Fotó: Hárs László)

(Folytatás az 1. oldalról.)

Kardos István (1897–1986) sírjánál Felföldi László, a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete néptánc osztályának vezetője mondott megható beszédet: – Találkozni, emlékezni jöttünk ide síroktokhoz szeretett Pista és Márton bácsi, bizonyoságul annak, hogy nem felejtettük el még emberségeket, örökké vidám, tréfára kész egyéniségeket. Tisztelettel adózunk ezúttal is szinte kimeríthetetlen táncos és dalos tehetségeknek, önzetlen, szép hagyományápolásokra, vendégszerető asztalotokra, amely mindig megterült, ha elvetődtek hozzátok a néptánc és zene iránt érdeklődők, tudásszomjukat oltani hatalmas szellemi tárházatokból. Ti már régen elmentetek közülünk, de itt maradt mindaz a szép és jó, igaz emberség, amire tanítottatok bennünket. Szétosztottátok közöttünk mint a meleg kalácsot szókás. Ennek köszönhető: ma szerte az országban táncolják jellegzetes figuráitokat, előadják dalaitokat, mintegy megsokszorozva azt a hallatlan nagy életerőt, amely abban a szimbolikus meleg adományokban volt. Kézről kézre jár ez a bizonyos falat, sokan már nem is tudják, kik voltak az első átadói, de nem is ez a lényeg, hanem: tovább lobogjon emberöltőkön át az a folklorisztikus láng, amelyet meggyújtottatok a fiatal tanítványaitok lelkében. Nyugodjatok békében. – Kerekes B. Márton (1891–1969) emlékművénel idősebb fia Burkus Józsi bácsi köszöntö meg a szíveket megdobogtató, könynyeket kicsalogató beszédet és a megjelentek tisztelgését édesapja nyughelye előtt. Ezután az MTA, a polgármesterség és intézményei, a néptáncosok nevében koszorúkat, virágokat helyeztek el a sírokra. Hasonlóképpen a rokonok, régi barátok és ismerősök lerótták kegyeletüket.

Majd Felföldi László néprajzkutató fél 4-től filmvetítéssel egybekötött előadást tartott a művelődési ház klubtermében. Bensőséges, családi beszélgetés alakult itt ki a jelenlévők között, felelevenítették az idősebbek a hajdani apátfalvi szokásokat. A teljes életéhez hozzátartozott ezen a vidéken a születés, esküvő és a temetés táncával való emlékeztetése tétele. Az 1920-as román megszállás idején öregek és fiatalok sokan próbáltak ellenállni az erőszaknak, s nem kevesen életükkel fizették érte. A virrasztás alkalmával, meg a halotti toron a jó barátok, rokonok egy lassú gyásztáncot, csárdással tisztelgettek az elhunyt szellemének. Ezt az ősi magyar

G. m. Hirsopo 1993 dec 6.

Székely tánc. (Fotó: Hárs László)

● Apátfalva és a folklór Őrizzétek a tüzet!

A két legsikeresebb együttes koreográfusa, jobb oldalon Gyalog László, a méhkeréki, bal oldalon pedig Hidas György, a székely táncokat előadó kollektíva irányítója. (Fotók: Hárs László)

szokást még ma is gyakorolják Erdélyben, meg a rokon finnugor népek körében a Volga vidékén.

Este 6 óra a zsúfolásig megtelt a művelődési ház nagyterme és előtere. Hosszú évek óta még ennyi helybeli, vidéki és a határainkon túl élő atyafi nem jött itt össze közös akaratukat, érzelmeiket kifejezni nemzeti múltunk ápolói iránt. A közel 500 résztvevő feszült figyelemmel hallgatta Szentesi József polgármester beszédét, aki a falu két szellemi nagyságának felejtethetetlen népi örökségét részletezte, akik elődeiktől átvették, tovább fejlesztették és átadták az

utódoknak ezeket a szokásokat. Felhívta a fiatalok figyelmét, hogy továbbra is szorgalmasan ápolják a község arculatához tartozó szép hagyományokat, s majdan ők is továbbítsák ezeket gyermekeiknek. Dr. Mihály Zoltán országgyűlési képviselő hangsúlyozta: példaértékű más települések előtt is, hogy Apátfalva milyen nagy szeretettel nyitott szívvel emlékezik azon fiaira, akik megérdemlik. Ez mindenkor szilárd alapja a falu megtartó erejének, sőt az innen elszármazottak hazacsalogtatásának. Rakják hát meg az ifjak jól azt a tüzet: sokáig világítson még Kardos István

és Kerekes Márton népművészeti mesterek végakaratának megfelelően. Felföldi László még azt is hozzátette, hogy óriási jelentőségű a lelkek összekapaszzkodása e hagyományok melegében, amelyet ez a község hosszú időn át melegen tart. Apátfalvát országszerte arról emlegetik, hogy az itt lakók együtt éltek meg annak a József Attila által megfogalmazott aforizmának az igazságát: „A hagyomány a mindig jelenlévő élő múlt, amely irányítja a jövőt.”

Ezt követően Nagy Albert, a Szeged Táncgyűjtés vezetője, az emlékműsor összeállítója, szerkesztője az apátfalvi Pávákör és Citerazenekar számaival megnyitotta a gálaestet, amelyben felléptek a továbbiakban: a különböző tájegységek néptánc és zenekari együttesei. Bemutatták a székely, eleki, palóc, mezősegi, dűnántúli, méhkeréki, cigány, lőrincrévi, moldvai, szatmári, kalocsai és a kalotaszegi táncokat. Muzsikált a Békés, Cinka Panna bandája és az apátfalvi lakodalmas együttes. A közös vacsora után táncszállal, hajnalig tartó mulatsággal ért véget az esemény.

OLASZ TIBOR

Az apátfalvi néptánc emlékműsoron egy hófehér, hosszú hajú, kackiás bajuszt, idős emberrel találkozunk, aki – mint később megtudtuk – nem más, mint Karsai Zsigmond, az országos hírvő lőrincrévi táncosok nagymestere. Mórcaz Ágnes, a művelődési ház igazgató-nője hívta fel személyére figyelmünket, amint páratlan lendületű bemutató szótól alakított a fiatalabb generáció ámulatára.

Zsiga bácsi nem lepődött meg, amikor életútja iránt érdeklődtünk, mert vidéki turné-jaik során a sok síhedei közül a fotósok, újságírók azonnal ki-szúrák jellegzetes, szikár alak-ját. Velünk is szívesen beszélt a kezdetekről.

– Lőrincrévén, a Székely-föld peremén hatéves korom-ban nagybátyám muzsikájára tanultam a paraszti táncot. Egyébiránt két száraz fadarab összeütögetése is megtette ne-kem, ha azokat ritmusra verik össze. E kis faluban, ahol meg-láttam a napvilágot, 300 ma-gyar és ugyanannyi román élt nagy egyetértésben úgy, hetven esztendővel ezelőtt – hunyorit huncutkásan csillogó kék sze-mével. – Ezért gyorsan el-sajá-títottam mind a két nemzetség ritmikus mozdulatait. Odahaza mindenki mezőgazdaságból élt, s csak a betakarítási mun-kák után, télen jutott időnk kö-zös mulatságokra. Akkor szívtam magamba egy életre a lő-rincrévi motívumokat.

● Más szakmával nem is foglalkozott?

– Édesapámék elszegődtek Nagyenyedre szabóinas-nak. Ott azután mindent kellett csinálnom, csak ruhát szabni nem. A ház körüli munkákon, takarításon, bevásárláson kívül a gazda gyerekeire is vigyáz-tam, igen silány kosztón. Saját bőrömmön tapasztalhattam a népi mondás igazságát: „sok pityóka (krumpli) – a szerk.), kevés hús, inaslegény, innen fuss!”. Egy hét után így is tet-tem, csupán a kapufélfától kö-szöntem el. Különben akkori-ban kevés volt felénk az új ru-hát varrató ember. Apám pa-raszt volt, én is majdnem az maradtam, de a táncot sosem hagytam abba.

● Hogyan került ilyen távol a szülői háztól?

– Csakúgy, mint másokat az 1920-as esztendőkből, a törté-nelem vihara görgetett maga előtt, mint pusztai szél a száraz kőröt. A területelcsatoláskor először Nagyváradra, Brassóba kerültem, később a Dunántúlra. Közben voltam romániai, Szá-lasi- meg Rákosi-katona is, pe-dig szívóból utáltam az erőszak minden formáját. Am azzal ak-kor senki sem törődött, hanem erővel besoroztak, kellett az ember a „vágóhidra” idegen érdekekért meghalni. A háború

Karsai Zsiga bácsi az „árnyék székely” – ahogyan magát nevezi, ugyanis a Székelyföld pereméről, árnyékából származott el több mint fél évszázada a mai Magyarországra. (Fotó: Hárs László)

befejeztével Budapestre kö-l-töztem, elvégeztem a képző-művészeti főiskolát, megnősültem, Pécelen települtem le, az-óta ott élek családommal együtt. Időnként hazalátogatok Lőrincrévére a családi esemé-nyekre. Amikor jó hangulatunk kerekedik, ott is táncra perdü-lök, így, a hetven évet magam mögött hagyván. A falumbeli ilyenkor elcsodálkoznak: mennyire pontosan tudom még az otthon tanult lépéseket.

● Más művészettel nem próbálkozott?

– De igen, mégpedig a festé-szettel. Igazából ez jelenti a legfőbb kedvtelésemet, ha csak tehetem, félrevonulok, és raj-zolom, festem az erdők, me-zők, ligetek fáit, bokrait, virá-gait, élővilágát. Emellett a nép-tánc nekem olyan, mint más-nak az úszás, a kocogás vagy a futás a napi munka után. Áll-landó koreográfiai munkákat nem válllok, de gyakran ele-get teszek tánckörök, fesztivá-lok meghívásának, ahol az ere-deti székely figurákat tanítom. Jőmagam másféle táncot tuda-tosan nem is járok, hogy vélet-len se keveredhessenek az egyéb népies elemek egymás-sal. Így azután bizvást mond-hatom: abszolút tiszta forrásból meríthetik alapismereteiket tő-lem a hozzám fordulók.

OLASZ TIBOR

● Letette névjegyét a lőrincrévi nagymester

Zsiga bácsi a néptánc doyenje

Cs. m. Hírlop 1993. dec. 9.

Nehéz prófétának lenni a szülőföldön

Az apátfalvi folklórrendezvény apropója alkalmából sikerült rég nem látott atyánk fiával találkozunk, szót váltanunk a zenében élő néphagyomány helyzetéről, szakmai megítéléséről Felföldi Lászlóval, az MTA Zenetudományi Intézetének néptáncosztály-vezetőjével.

Bő évtizede még a makói múzeum munkatársaként nyilatkozott a helyi sajtónak a deszki származású, két méter magas, sovány fiatalember. A határozott tendenciával, ám udvarias, barátságos természettel megállított szakember azóta külsőleg szinte semmit sem változott, kivéve dús bajuszának gyarapodását. Ami talán ennél sokkal lényegesebb: a tudomá-

Felföldi László, aki határainkon túl is ismert néprajzkutató. (Fotó: Hárs László)

nyos fokozatok elérése után a budapesti akadémia főmunkatársa, egy-ségvezetője lett. Őt kértük: értékelje az apátfalvi gálaműsort szakmai szemmel.

– Előrebocsátom: szülőföldemen nehéz prófétának lenni – kezdi az immár határainkon túl is ismert kultúr-történész. – Összességében véve tetszett Nagy Albert, a Szeged Tánc-együttes vezetője által összeállított emlékműsor. Sorrendben talán a szé-kely, a méhkeréki és a lőrincrévi táncok, Hidas György, Gyalog László, valamint Karsai Zsigmond vezetésével. De a többiek is kitettek magukért, minden energiájukat, tudásukat beleadva, amiért a hálás közönség fergeteges tapssal jutalmazta produkcióikat. A teljesértékű emberi élethez ezen a környéken régen is hozzá tartozott a közös tánc, amelynek rokon vonásait Volga menti kutatásaim alkalmával felfedeztem. Közismert: a magyar ember öröme. (Folytatás a 2. oldalon.)

● Amikor a néprajzkutató hazatér

Nehéz prófétának lenni a szülőföldön

(Folytatás az 1. oldalról.)

ben, bánatában majdnem szer-tartásos, ősi táncos osztja meg érzelmeit a falubeliekkel. Em-lékszem, amikor a közeli bekai kistelepülésen tüdőgyulladás-ban meghalt egy tizenhat esz-tendő leány, B. Etelka, vir-rasztásán a kánai mennyegzőt énekelték, majd a temetés, a halotti tor után hosszú zenei kísérettel egy visszafogott üte-mű csárdást jártak el pajtásai az elhunyt tiszteletére.

Felföldi László a muzsi-kusok közül a Békés-bandát harmonikus, jól összeszokott együttesnek találta. A Cinka zenekarnál viszont a prímás apuka átadta lányának a veze-

tést, hadd tanulja meg ő is a mesterfogásokat. Kevesen tudják ugyanis, hogy az utóbbi banda névadója az 1770-es években élt, ő volt az első igazi, szervezett cigányegyüt-tes női prímása két hegedűvel, egy cimbalommal és nagybő-gővel. Játsoztak az akkori gaz-dag földbirtokosoknak, akik mecénásaik voltak. Azóta sem vált általánossá a női prímás közreműködése vidékünkön. Nem lehetetlen tehát, hogy a történelem megismétli önma-gát, s Cinka Panna is most ta-lált követőre. Már csak a bő-kezű mecénatúra hiányzik...

O. T.

1993. dec. 4.

● **Hatalmas sikerrel mutatkoztak be Apátfalván**

Fölújítják a lakodalmast?

Fergeteges sikert aratott a tavaly megalakult együttes minapi, első szereplése.
(Fotó: Karnok Csaba)

Ki gondolná: azon táncok, melyeket dél-alföldi táncként ismernek szerte az országban, fele apátfalvi lépésekből áll?

Pedig ez így van. Apátfalva kiemelkedően hagyományőrző falu; korántsem véletlen, hogy hatalmas érdeklődés övezte a tavaly novemberben megalakult Apátfalvi Gyermek- és Ifjúsági Néptáncegyüttes minapi bemutatkozását a művelődési ház nagytermében. Mely nagyterem egyébként is elég zsúfolt volt, ám amikor színpadra léptek a gyermekek, illetőleg az ifjak és leányok – nos, onnantól fogva egy tűt nem lehetett volna leejteni a művházban.

No, de ki akart volna leejteni egy tűt? Aki ott volt – mind azért volt ott, hogy az együttes bemutatkozását megszemlélje.

(Interjúnk a 4. oldalon.)

Délvilág 1996. augusztus 1.

● Hatalmas sikerrel mutatkoztak be Apátfalván Fölújítják a lakodalmast?

Az Apátfalvi Ifjúsági Néptáncgyűttes már a következő föllépésére próbál. (Fotó: Karnok Csaba)

Elsőpró sikerrel mutatkozott be az Apátfalvi Gyermek- és Ifjúsági Néptáncgyűttes, a millenniumi falunapok keretén belül, a művelődési ház zsúfolásig telt nagytermében, a minap. Sok hónapja gyakoroltak a a tavaly ősszel megalakult, a művelődési ház által fenntartott együttes tagjai, Nagy Albert, a Szeged Táncgyűttes vezetője irányításával. A siker, s egyáltalán, a csoport megalakulása korántsem előzmények nélküli; hogy mást ne említsünk, Apátfalva az itteni lakodalmassról vált mindenütt ismertté.

● Minek köszönhető, hogy Apátfalva ország-szerte kiemelkedően ismert hagyományőrző falu? – kérdeztük Nagy Albertet.

– A hagyományőrzés a gyöngyösbokréta-mozga-

lommal kezdődött a harmincas-negyvenes években, amikor komoly volt a veszély: kihalt a népi tánc, azaz a generációval együtt, amely még ismerte. A mozgalom az egész országban elterjedt. Csakhogy akik fölkarolták, gyakran nem igazán ismerték a táncok elemeit. „Megrevésítve” adták hát elő a táncokat a csoportok. Nem csoda, a mozgalmat mihamar szakértői bírálatok érték. Apátfalván szerencsére Kovács Lajosné, Margit néni, vette kézbe az itteni csoport irányítását, igazi értője a népi táncnak is. Megalakították az apátfalvi lakodalmast.

● Mi is a lakodalmass lényege?

– Magát a lakodalmi szertartást mutatták be a színpadon, annak legfőbb mozzanataival. Ennek segítségével került be Apátfalva neve az országos hagyományőrző köztudatba. Meg persze azaz, hogy a dél-alföldi táncok fele apátfalvi eredetű

(másik fele meg tápai, sándorfalvi). Kardos Istvánnak és Kerekes Mártonnak, mindkettő a népművészet mesterei, köszönhetően maradtak fenn e táncok, s ismerte meg őket az egész ország. Az általuk megőrzött táncleírások ma már elfelejtettek, lévén, hogy az MTA filmtárában vannak rögzítve. Az apátfalvi lakodalmascsoport aztán, a hatvanas évek elején, fölbomlott.

● A népi táncot azonban nem feledte el a község. Hiszen attól hagyományőrző falu.

– Minden évben táncoltak itt, a köztes időszakban is. Tavaly novemberben azonban gyökeres változás kezdődött: megalakult a jelenlegi csoport, méghozzá önszerveződő alapon. Szívesen kijárok Apátfalvára Szegedről, irányítani a próbákat, ez az öt pár táncos (Antal Júlia, Bajnok Erzsébet, Csenteri András, Csenteri Andrea, Ferenczi Ferenc,

Ferenczi Mónika, Kerekes Andrea, Mátó Attila, Tari Norbert, Vári Csaba) nagyon tehetséges, és nagyon igyekszik; a huszonkét gyermek szintén. A cél: olyan táncosokat kinevelni, mint amilyenek egykor Kerekes Márton és Kardos István voltak. Nemcsak magyarországi, de széki táncokat is tanul egyébként a csoport, mint a bemutatón látni lehetett.

● A jövő?

– Ha a jelenlegi csoporttagok vállalni tudják, felnőttként is együttmaradnak táncolni, akkor további negyven év múlva is lesz mit filmszalagra rögzíteni Apátfalván. Egyébként augusztus tizennyolcadikán lép föl a csoport leghamarabb, úgyis szintén a községben. Kissé távolabbi terveink közt pedig szerepel: fölújítani az apátfalvi lakodalmast.

● Sikert kívánunk hozzá!

Farkas Csaba

Definíció

SZERDA, 1996. JÚL. 24.

Falunapra készül Apátfalva

A pliszírozás igen aprólékos, hosszadalmas művelet. (Fotó: Karnok Csaba)

Az idei apátfalvi falunapokat július 26-ától 28-ig rendezik meg. Az ünnepségen ezúttal horgosi és jászjákóhalmi vendégek is részt vesznek. A községben e napokon számos kiállítás nyílik, a hetek óta folyó Varga Sinka József labdarúgókupa döntő mérkőzését pedig szombaton tartják meg.

Az idei, millicentenáriumi falunapok rendezői színes programsorozatot állítottak össze; az első napon, pénteken reggel hétkor a Makói Fiatalok Fúvóegyüttese fúj köszöntőt, Deák Sándor vezetésével. Majd a községháza előtti téren lezajlik az ünnepélyes zászlófelvonás, és Szentesi József polgármester megnyitóbeszéde után a helyi P-7 Postagalamb Egyesületé, pontosabban, az egyesület galambjaié lesz a főszerep.

A szegedi Nagy Albert által vezetett helyi néptáncsoport is gózerővel készül, próbál a szereplésre. A művelődési ház egyik termében

hetek óta pliszírozzák a fellépéskor használatos ruhákat, kötényeket.

– A ruhaanyagot meg kell nedvesíteni, és kézzel, pontosan kell felhajtani, gombostűvel rögzíteni a ráncokat, hogyha majd megszárad, szép egyenletes legyen – mondta Móricz Ágnes, a művelődési ház vezetője, leánya, Andrea pedig be is mutatta, hogyan végzendő ez a művelet. A falu már tavaly is rendezett a díszpolgárrá választott Varga Sinka József emlékére kispályás labdarúgó-kupát. Ebben az évben azonban – amint azt Beke Mihálytól, a verseny egyik szervezőjétől megtudtuk – különösen nagy a jelentősége e tornának, hiszen tizenkét csapat nevezett, melyek helyi szponzorok támogatásával régóta készülnek, a meccseken pedig, melyek hetek óta zajlanak, száz-kétszáz néző mindig összegyűn; és már óvás is volt.

A kupa döntőjét július 27-én, szombaton 18.30-tól az iskola betonpályáján rendezik meg.

B. A.

„Nagyapák tánca” - Apátfalván

• Munkatársunktól

A Honvéd Táncszínház lép föl november 16-án, szombaton 19 órától Apátfalván, a művelődési ház nagytermében. Az országosan ismert művészek Porteleki László és Román Sándor összeállítását, a Nagyapák tánca című néptáncválogatást adják elő, a Hegedős Együttes közreműködésével.

Ezt az összeállítást egy éve, az akkori makói honvéd emléknapon már láthatta a közönség. A mostani, apátfalvi fellépés érdekessége, hogy az együttesben táncoló apátfalvi fiatal, Vári Bertalan ezúttal itthoni közönség előtt mutatja be tudását. A műsor után vacsorát és bált rendeznek, melyen Csikota József és zenekara játszik.

DV. 1996. NOV. 18.

HÉTFŐ, 1996. NOVEMBER 18.

ALAPÍTVÁ: 1944. OKTÓBER 23-ÁN

• „Honvédek” Apátfalván

Nagyapáink táncát járták

Vári Bertalan: „Olyan lámpalázás voltam, mint a vizsgámon.” (Fotó: Karnók Csaba)

Szombaton este az apátfalvi művelődési házban hivatalos néptáncosok műsorában gyönyörködhetett a közönség: a Honvéd Együttes adta elő Nagyapák tánca című összeállítását.

Az apátfalviak azonban ezen az estén nem csak a figurákat figyelték; hanem földijüket, Vári Bertalan is, aki a Honvéd Táncszínház tagjaként először lépett ott hon színpadra.

A láthatatlan szál, mely a közönséget a táncossal összekötötte, először a „bihari”-ban vált láthatóvá: amikor az egyszerre mozgó sorban a balról harmadik fiú pattant előre, szótát táncolni, hatalmas üdvözlő támadt a teremben.

„Úgy izgultam, mint a vizsgámon” – emlékezett vissza a percekre a műsor után Berci.

(Írásunk a 9. oldalon.)

● „Honvédek” Apátfalván

Nagyapáink táncát járták

Az emelkedett pillanatokban Kerekes B. Józsi bácsi is megmutatta, ő hogyan tudja...

A Honvéd Táncszínház a Hegedős Együttes közreműködésével Porteleki László és Román Sándor összeállítását, a Nagyapák táncát adta elő szombaton este az apátfalvi művelődési házban. A műsor után az együttes apátfalvi tagját, Vári Bertalant barátai és társai köszöntötték.

A szombat esti produkció

ról Novák Ferenc nemrég a következőket írta: „A magyar nyelvterület legjellegzetesebb tánc típusainak összegzése ez a formájában nagy szívtnek tekinthető táncos körkép. ... azt mutatja be, hogyan értelmezik a mai fiatal és képzett táncosok nagyapáink ma már csak filmarchívumokban fellelhető csodálatos szellemi kincsét. A zene követi a XX. század végére átalakult régies népzene új formáit. ....” A kö-

zönség úgy érezte, hogy a magyar néptánc és népzene „keleti, törökös” vonásait láthatta ezen az estén. A műsor után Móricz Ágnes, a művelődési ház vezetője, valamint Tóth Imre alpolgármester köszöntötték az együttest, és Vári Bertalant. A műv.ház vezetője felolvasta Nagy Albert levelét – a neves szegedi szakember szerencsés munkát kívánt Vári Bertalannak, és azt, hogy „ne falják föl a pesti

farkasok”. Néhány szegedi táncos is előkerült, ők valamikor együtt táncoltak Bercivel. Dél-alföldi táncokkal ért véget a műsor; ekkor lépett a színpadra Kerekes B. Józsi bácsi is, aki néhány percig bemutatta, ő hogyan látta az épp bemutatott táncot édesapjától...

– Negyedik osztályos koromban Dinnyés Mihályné csoportjában kezdtem táncolni itt, Apátfalván – mondta munkatársunknak a műsor után a színpadon Vári Bertalan, miközben a nagyteremben a vacsorához és a bálhoz készülődtek. – Amikor nyolcadikos lettem, nem igazán tudtam mit kezdeni magammal; nem tudtam, mi legyen. Mivel a balettintézetnek négyévenként indul néptánc tagozata, és az én pályaválasztásom idején épp indult, ide felvételiztem. Négy év múlva ismét döntenem kellett: mivel a fővárosi profi együttesek közül nekem a Honvéd tetszett a leginkább, ide jelentkeztem, 1991-ben. Hivatásos táncos vagyok, ám most, amikor itthon léptem föl, ugyanúgy izgultam, mint a vizsgámon.

Vári Bertalan, mint mondta, januártól Szolnokon, Román Sándor új együttesében folytatja; önálló együttes alapítására és koreográfiák készítésére még nem gondolt, azt mondta, fiatalnak érzi magát, még tanulnia kell.

Azt is elmondta: ez az este eddig nem tapasztalt érzéssel ajándékozta meg.

Bakos András

Fesztiválon a szegedi és apátfalvi táncosok Irány Belgium

Próba, utazás előtt. (Fotó: Miskolczi Róbert)

Nemzetközi fesztiválon vesz részt Belgiumban a Szeged Táncegyüttes, valamint a szegedi művészeti csoporttal együttműködő apátfalvi néptáncgyűttes tagjai. A szeptember 24-i indulás előtt főpróbát tartottak tegnap este, amelyen szinte a teljes apátfalvi önkormányzati testületet vendégül látták.

A táncfesztiválokat összefogó nemzetközi szervezet, a CIOFF égisze alatt a belgiumi Tournai-ban évente rendeznek fesztiválokat, amelyekre mindig új és új együtteseket hívnak külföldről. Egyedül a szegedi néptáncosokkal – és egy portugáliai együttesrel – tesznek kivételt a szervezők: immár ötödször hívják meg őket.

– Számunkra azért különleges ez a fesztivál, mert városágos tanulmány arról, hogyan lehet imponáló szerve-

zettséggel, gazdaságosan, ugyanakkor szinte az egész város lakóközösségének bevonásával megrendezni ilyen nagylétszámú nemzetközi művészeti eseményt – meséli Nagy Albert, a Szeged együttes művészeti vezetője. – Az ottani néptáncgyűttes vezetője minden évben a városi kórház menedzserigazgatóját kéri fel a szervezésre, akinek a profizmusa, de a személyes lelkesedése is meglátszik a fesztiválon. A találkozó tíz napos; a vendég együttesek legalább napi három alkalommal fellépnek, részben iskolában, más városi intézményekben, másrészt a környező vidéki településeken. Mivel Tournai a francia határhoz közel van, általában Franciországból is szerveznek számunkra fellépéseket. A fesztivál hétvégi napjain esténként két óráig galaprodukciók mennek, mindig telt házzal. Valóságos autóbuzsokaravánok jönnek ilyen-

kor a városba – az egész környéket megmozgatja ez a szép néptáncünnep. Kitűnő számunkra, hogy általában a Szeged együttest kéri fel a galaműsorok záróprodukciójának bemutatására. Sok egyéb mellett ez is egyik jele annak, hogy az ottani közönségnek nagyon tetszik a magyar folklór. A táncosok olyan családoknál laknak a fesztivál idején, akik önként jelentkeznek a városházán a vendéglátásra. A mi gyerekeinkért szinte versengenek – én ebben is a magyar néptánc iránti vonzódásukat látom.

A folklór iránt hasonló lelkesedés és elkötelezettség működik Apátfalván is. Az önkormányzat messze-menően támogatja a néptáncgyűttest, amelynek nagy múltja van a településen.

– Ők is apátfalviak – mutatja Nagy Albert a két falra függesztett fotót az irodájában. – Híres táncosok, adatközlők voltak, Kardos Pista

bácsi és Kerekes Márton, akiket a Gyöngyösbokréta mozgalom idején fedeztek fel a népművészet számára. Akkoriban alakult meg az első apátfalvi táncgyűttes is és hosszú évekig kiválóan működött. Némi gyengélkedés után – jórészt Mórincz Ágnesnek, a művelődési ház igazgatójának köszönhetően – mostanában újra megerősödött az apátfalvi táncélet. Rendszeresen fellépnek ott a szegedi fesztiválok külföldi vendégegyüttesei is, s mondhatom, igazi magyaros vendéglátásban van részük. Szolnoki József polgármester és az önkormányzati testület is szívügyének tekinti az együttes sorsát: most például eljönnek megnézni az utazásunk előtti főpróbát, amelyen persze nemcsak a Szeged együttes tagjai, hanem a velünk együtt utazó apátfalvi táncosok is bemutatják műsorukat.

S. E.

1997. aug. 10.

197. aug 22.

● **Finnországban jártak
az apátfalvi gyermektáncosok**

Tizenkét fellépés Turkuban

● **Munkatársunktól**

Nem elveszett az a község – Szabó Dezső-i kifejezéssel élve, nem „elsodort falu” –, amelynek hagyománya van. Hiszen amit sokan és régóta tesznek, nos, az összetartja az embereket. Legalábbis időről időre összejönnek, s együtt ápolják a hagyományt. Külön szerencse, amennyiben például az illető hagyomány tánc – pláne

néptánc –, mert a tánccal nemcsak saját, szűkebb körüket alakítják ki, tartják meg a hagyományápolók, de rögvest bekerülnek egy világméretű nagy körbe, melynek tagjai Belfasttól Vlagyivosztokig, San Franciscótól Turkuiig és Apátfalváig számon tartják egymást. Mondom: korántsem elveszett az ilyen község, de nem ám!

(Írásunk a 7. oldalon.)

**Az apátfalvi és a szegedi táncosok meghódították
a finneket. (DV- fotó)**

1997. aug. 22.

● Finnországban szerepeltek az apátfalvi gyermektáncosok Tizenkét fellépés Turkuban

A Finnországot megjárt gyerekek, s akik az útért sokat tettek: Szentesi József polgármester, Möricz Ágnes népművelő, s Nagy Albert együttesvezető. (Fotó: Karnok Csaba)

Finnországban – ezen belül Turkuban – vendégszerepelt nemrég a Szeged Táncgyűttes, az Apátfalvi Gyermek- és Ifjúsági Néptáncgyűttes gyermekeivel együtt. Nem kis összegbe került az út, ám a gyerekek szüleinek csak egy részét kellett fizetniük, a többi lakossági gyűjtéssel, s az önkormányzati támogatás révén teremteték elő. Apátfalva vezetői fontosnak tartják az itteni, jelentős tánc-hagyományok fönntartását; tudják: az élő hagyományok életben tartják a közösséget is.

● **Hogyan sikerült biztosítani tíz apátfalvi kisgyerek finnországi útját?** – kérdeztük Nagy Albertet, a Szeged Táncgyűttes vezetőjét.

– A legjobb apátfalvi táncosokat évek óta mindig visszük külföldre, a Szeged Táncgyűttes kíséregyütteseként. Így juthattak ki a kicsik Finnországba, július utolsó, és augusztus első

napijaiban. A fiatal felnőttekből álló csoport egyébként Németországban volt az idén, s egy belgiumi néptáncfesztiválon is részt vesz. Mintegy tizenkészer léptek föl a kicsik Turkuban, egy nap alatt olykor kétszer is.

● **Egy fél Európán átvető út során jelentősen módosulhatnak az induláskori emberi kapcsolatok. Az apátfalvi és szegedi táncosok esetében erről mit lehet elmondani?**

– A legjobbakat – választotta Möricz Ágnes népművelő, az önkormányzat művelődési, ifjúsági, sport- és vallásügyi bizottságának elnöke, aki már több, mint másfél évtizede rengeteget tesz az apátfalvi tánc ügyéért; s aki elkísérte a csoportot. – A két együttes különböző korosztályba tartozó tagjai szellemileg teljesen egyéforrtak az út során. Az enni-valójukat, a vizüket, mindent megosztottak egymással. Gyerekeink számára felejthetetlennek bizonyult a finn út.

● **Hogyan alakult ki Apátfalva és a Szeged**

Néptáncgyűttes között ez a jó kapcsolat?

Nagy Albert: – Legelőször a hetvenes évek végén jöttem ki Apátfalvára, az MTA táncosztálya javaslatára. Ők hívták föl a figyelmem: itt él még egy kiváló táncos, Kardos István, s az általa tudottakat nem szabadna a feledés homályában hagyni. Itt kell megemlítenem: az apátfalvi együttes decemberben, Kardos István születésének századik évfordulójára tervezi fölvenni az ő – s lehet, hogy Kerekes Márton, a másik híres, apátfalvi táncos – nevét. Jelenleg gondolkozunk azon, miképp lehetne legjobban megoldani a névadományozást; egyébként olyan, országos hírnévű művészeket hívtunk meg az apátfalvi névadóünnepségre, mint például Sebestyén Márta. Mindennek az alapjai azonban: a község vezetői hathatósan támogatják munkánkat.

● **Tényleg, mennyibe került a finn út?**

Möricz Ágnes: – Fejenként huszonötzetet kellett befizetni, ebből tíz-tíz

fizettek a gyerekek, a többi lakossági gyűjtés eredményeképpen jött össze, illetve az önkormányzat biztosította. E helyütt is köszönöm minden támogató áldozatvállalását.

● **Miért tartja az önkormányzat ennyire fontosnak, támogatandónak a néptánc, a népi kultúra ügyét?** – kérdeztük végül Szentesi József polgármestert.

– Hagyományaink köteleznek minket. Ahol egy Kardos István, ahol egy Kerekes Márton élt – mindketten egyszerű parasztemberek –, az a falu nem engedheti meg magának, hogy elfeledje a ránhagyományozott táncudományt. Minden falunak azt kell ápolnia, ami hagyománya, jellegzetessége. Ha a néptánc a jellegzetessége, akkor a táncudományt. Ha elorsodna a hagyomány az emberek között jelentős összekötő kapocs szakadna el. Így viszont él, virul. Készek vagyunk ezért áldozni is, nem könnyű anyagi helyzetünk ellenére is.

Farkas Csaba

HÉTFŐ, 1997. DECEMBER 22.

● **Önszerveződő együttműködés a határ két oldalán**

Kardos-emlékest Apátfalván

● Munkatársunktól

Így van ez, amikor egy kitűnő tervet értő segítőkészség egyenget útján. Akkor a terv – az Európai Unió PHARE CBC Magyarország–Románia Programjának Kisproject Alapjához benyújtott, a román-magyar határ két oldalán lévő települések együttműködését célzó pályázat valósággá válik, és az említett alap támogatja a kezdeményezést. Mint történi ez esetben.

A 'Pátfalváért Egyesület' – Varga Péter titkár s Móricz Ágnes elnök – kidolgozta pályázat az apátfalvi önkormányzat segítségével sikert aratott, és öt határmenti község (Apátfalva, Magyarcsanád, s a romániai Csanád, Nagykömlös, Nagylak) kulturális együttműködése már kezdetét is vette szombaton, a Kardos István-emlékest keretében. Hatalmas sikerrel.

Száz éve született Kardos István. Alakját Borsi Sándor, a 'pátfalvi iskola' művésztanára mintázta meg.

(Fotó: Karnok Csaba)

(Írásunk a 4. oldalon.)

• Önszerveződő együttműködés a határ két oldalán Kardos-emlékest Apátfalván

„Pátfalvai gyerekek”... (Fotó: Karnok Csaba)

Kulturális együttműködési megállapodást írtak alá Apátfalva, Magyarcsanak, és a romániai Nagykomlós, Csanád, s Nagylak vezetői szombaton, Apátfalván. A nemzetközi szerződés szignálását az előzte meg, hogy az Európai Unió PHARE CBC Magyarország-Románia Program Kísérleti Alapja elfogadta a 'Pátfalvái Egyesület kiadta, az apátfalvi önkormányzat által benyújtott pályázatot. A „Közös gyökerek a közös jövőért” c. munka a határ két oldalán lévő települések együttműködésének lehetőségeit mutatja be, mely nélkülözhetetlen az EU külsőben. A program első rendezvénye a Kardos István-emlékest volt, amit a romániai vendégek is megtekintettek.

Az együttműködési megállapodás alapvetően kulturális, ám a művelődés, a művészetek területén túlmenően a sport, és a környezetvédelemben lehetséges kooperáció lehetőségét is tartalmaz

za, s máris mutatnak jelek arra: érvénye a gazdasági életre is kiterjed – tudtuk meg Szentesi Józseftől, Apátfalva polgármesterétől. Elmondta, szombaton reggel a makói Hanki-Ker Kft.-t látogatták meg a romániai vendégek, majd a Legényes Gazdaboltot. Apátfalván Czagyány József gazdaboltjába tértek be. A kiszombori Gabonakutató Intézet igazgatója e táji nemestésű búza- és kukoricafajtákat ismertetett, majd – ünnepi képviselőtestületi ülés keretében – aláírták az együttműködési megállapodást az apátfalvi polgármesteri hivatalban. A dokumentumot Vasile Timircan, Nagykomlós polgármestere; Matei Viorel, csanádi polgármester; Nagylak alpolgármestere – aki Stephan Szuchansky polgármester nevében volt jelen –; továbbá Farkas Jánosné, Magyarcsanak polgármestere; s a vendéglátó Szentesi József, apátfalvi polgármester látta el kézjeggyel. Jelen volt Fritz Péter, MSZP-s országgyűlési képviselő, és Lehmann István, Csongrád megye közgyűlésének elnöke is. Leh-

mann István hangsúlyozta: nagy jelentőségű, hogy nem sokkal a magyar-román alapszerződés aláírása, s a Duna-Tisza-Maros Eurorégió létrehozása után a még szűkebb térségben immár önálló kezdeményezés születik a határ két oldalán lévő települések együttműködésére.

Szombaton délután az önkormányzat, a 'Pátfalvái Egyesület, és a Szeged Néptáncgyűttes képviselői megkoszorúzták Kardos István sírját, majd következett az emlékének szentelt műsor a művelődési házban – amely a nemzetközi megállapodásban rögzített program első rendezvénye volt. (A második: júliusban romániai fiatalok táboroznak majd Apátfalván, megismerkedve a község kulturális nevezetességeivel – a táborzáró gálaműsor egy szersmind a falunapok nyitó rendezvénye lesz –; majd évente forgószínpadszerűen változnak a helyszínek). A „Pátfalvai gyerekek” c. Kardos István – a népművészet mestere; táncait ország-szerte járják az ifjú néptáncosok – születésének századik évfordulója alkalmából tar-

tott est keretében, a zsűfó-lásig telt művelődési házban csodálatos műsort adott az Apátfalvi Gyermek- és Ifjúsági Néptáncsoport, a 'Pátfalvi Pávákör és Citerazene- kar, továbbá a Szeged Táncgyűttes, a Magyar Állami Népi Együttes, a BM Duna Művészegyesülete tagjai, illetve fölléptek aranygyöngyös, aransarkantyús szólótáncosok is. Az évforduló kapcsán megjelent Kardos István-emlékkönyv egy-egy példányát (a kötetet összeállították: Felföldy László, az MTA Zenetudományi Intézete néptánc osztályának vezetője, s Gombos András, a Szeged Táncgyűttes oktatója) Szentesi József polgármester a színpadon nyújtotta át a két alkotónak. Ugyancsak a színpadon vett át kötetet Nagy Albert, a Szeged Táncgyűttes vezetője, Vársárhelyi László koreográfus, és a jelenlévő legidősebb táncosok. A finálé keretében minden föllépő együttesen táncolt – fergetegesen. A nem mindennapi hangulatú – s főleg: jelentőségű – rendezvényt hajnalig tartó bál zárta.

Farkas Csaba

● **Kalocsai, méhkeréki táncok**
– itt és ekkor először

Apátfalva első pümkösdje

● **Munkatársunktól**

Mindent fölülmulóan csodás, pümkösi rendezvény-sorozatot szerveztek Apátfalván. A szombaton és hétfőn tartott ünnepség első napján maga az Apátfalvi Néptánc-együttes lépett föl, évadzáró műsor keretében, a községi házának nagytermében. Az együttes mindhárom csoportja képviseltette magát a jó háromszázötven ember előtti színpadon, a picik ép-

pügy, mint a haladók, s a felnőtt táncosok, akik tavaly – egyebek közt – Belgiumban is emlékezetes sikerrel mutatkoztak be. A második nap keretében fúvószenekarok találkozójaival, szabadtéri koncertjével folytatódott a programkavalkád. A százhalombattai gyermek-fúvószenekar éppúgy szerepelt, mint a vásárhelyi. Apátfalva első pümkösdje ennél nem is lehetett volna szebb. (Tudóstásunk a 6. oldalon.)

Évadzáró műsor. Az Apátfalvi Néptáncegyüttes mindhárom csoportja fellépett – háromszázötven ember előtt. (Fotó: Tésik Attila)

1998. jún. 2

199. pün. & DV.

• Kalocsai, méhkeréki táncok – itt s ekkor először **Apátfalva első pünkösdje**

Vissza! Vissza!... Az Apátfalvi Néptáncgyűttes nem győzött újrázni a közönség igénye nyomán.
(Fotó: Tésik Attila)

Ilyen még nem volt! Pünkösdi rendezvény-sorozatot szerveztek Apátfalván. A szombaton és hétfőn tartott, nagyszabású ünnepség első napján az Apátfalvi Néptáncgyűttes lépett föl a község csurig telt művelődési házában, a második napon pedig fúvószenekarok találkoztak, s adtak koncertet az apátfalvi műv-ház s a makói Magán Zeneiskola szervezésében. Csupán találgatni tudjuk, mely rendezvénynek volt nagyobb sikere. Annyi biztos: az apátfalvi pünkösdi falubéliek százait mozgatta meg, és a vendégek is kitűnően érezték magukat.

kézi hímzéssel készült ruha eszmei értéke százezer forint – hívta föl a figyelmet *Móricz Ágnes* a teljesítményre. Hozzáteve: az eredeti apátfalvi hímzés megőrzése Terike néni nevéhez fűződik; az általa létrehozott, és harminc éve vezetett díszítőművészeti szakkör munkáiból az apátfalvi falunapokra kiállítás is nyílik majd). Nagyon nagy sikere volt még – de hát minek nem volt e

pünkösdi rendezvény során sikere? – *Tóth Imre* s *Szigeti Vivien* bemutatójának. *Kardos István* táncait adták elő sok improvizatív elemmel, *Nagy Albert*, a Szeged Táncgyűttes vezetője betanításában. A műsor után zsűron vettek részt a táncosok és szüleik.

Tegnap, pünkösdhétfőn fúvószenekarok találkozájával, szabadtéri koncertjével folytatódott a rendezvényso-

rozat. A *Csikota József* vezette makói Magán Zeneiskola, s az apátfalvi művelődési ház szervezésében föllépett a Százhalombattai Gyermekfúvószenekar (karnagy: *Bodon Ferenc* és *Szentesi István*), és a vásárhelyiek is szerepeltek (karnagy: *Vágó János*). Volt még: pünkösdkupa, s végül pedig a miniszter félrelépett; igaz, csak filmvászonon.

F. Cs.

A vastagon szedett hasáb folytatása a következő oldalon.

Évek óta tervezi a község, hogy pünkösdkor ünnepséget tart, s e terv immár megvalósult. – Az Apátfalvi Néptáncgyűttes egész estét kitöltő évadzáró műsort mutatott be a művelődési ház zsúfolásig telt, jó háromszázötven embert befogadó nagytermében – mondta *Móricz Ágnes*, a ház előadója. Föllépett az együttes mindhárom csoportja: a picik (óvodai nagycsoportosok és első osztályosok, szeptemberben kezdek táncolni), a haladók – három éve táncolnak, 2–4. osztályosok –, s a felnőttcsoport. (A kicsik táncát *Csenteri Andrea* állította össze, és tanftotta be őket. A tavaly többek között *Belgiumban* is hatalmas sikerrel szereplő, öt párból álló felnőttcsoportot mindenki ismeri; a nyolcvanas évek elején, gyermekként kezdtek táncolni Apátfalván, majd további tanulmányaik miatt abahagyták a szereplést, ám három esztendeje újból összeálltak, nagyon helyesen). Legnagyobb sikere a méhkeréki s a kalocsai táncoknak volt, ezeket itt és most láthatta a közönség először. A méhkeréki táncokat *Nyisztor György* őrizte meg a mának, a kalocsaiakról – melyeket négyszer tapsolt vissza a közönség –, pedig azt kell tudni: a föllépésre lányok-asszonyok készítették az eredeti, kalocsai hímzést tartalmazó ruhákat, *Langó Istvánné Terike* néni tervei alapján, és vezetésével, tizenöten. – Csupán egy,

A következő hasáb folytatása az előző oldalon.

● *Lettek, görögök és magyarok járták*

Három a tánc – Apátfalván

A lettek Szalaszpiles városából érkeztek. (Fotó: Karnok Csaba)

● Munkatársunktól

Apátfalva művelődési házában mindig telt nézőtér fogadja a néptáncosokat és a népzeneészeket. Bizony már többször is leírtuk ezt a köz-

helyszámba menő, viszont továbbra is igaz megállapítást, hiszen telt ház tapsolt itt a szomszéd falvakból érkező pávaköröknek és citerazene-karoknak éppúgy, mint né-

hány évvel ezelőtt a falu ifjú szülöttjének, Vári Bertalan-nak, aki Apátfalvától a buda-pesti Honvéd Táncegyüttesig, majd a szolnoki színházig, a profi táncosságig vitte. Az el-

múlt években francia, belga, finn és német néptáncosokat is láthatott már Apátfalva. Most, szerdán este egy lett és egy görög együttes látogatott el a faluba. A nemzetközi

rendezvényen természetesen fölléptek az apátfalvi táncosok is. A nagyterem, talán mondani sem kell, ezúttal is megtelt. (Apátfalvi trásunk 4. oldalon.)

1998. jún. 26.

• Lettek, görögök és magyarok járták Három a tánc - Apátfalván

Az apátfalvi táncosok bebizonyították: az ember saját hazájában is lehet próféta... (Fotó: Karnok Csaba)

Lettek, görög és magyar táncokat láthattak szerdán este az apátfalviak, a Szeged Táncegyüttes által szervezett nemzetközi néptáncfesztiválon. Az apátfalvi táncsoport három éve éledt újra, és Nagy Albert, a táncosok szegedi vezetője szerint nem hiába; a falu közönsege ugyanis hálás, és nagyon tiszteli a folklórt.

Lettek és görögök is részt vettek azon a néptáncfesztiválon, melyet a Szeged Táncegyüttes szervezett szerdán este – Apátfalván. A falu művelődési házában elsőként az Apátfalvi Gyermek Néptáncsoport lépett föl, majd a fejlődéses lett kislányok és kisfiúk következ-

tek, egy tradicionális népi hangszerrel, a koukléval; a muzsikát a nagyok tánca követte. Az északi vendégek Szalaszpilsz városából érkeztek. Az Apátfalvi Néptáncsoport produkciója következett ezután, majd a görögöké; a larisszai zeneiskola növendékei hazai táncokat mutattak be. A műsort bál zárta, melyen – csupa nagybetűvel! – Apátfalvi Lakodalmi Zenészek, illetve görög muzsikusok húzták a talpalávalót, hajnalig.

A Makó melletti faluban régóta működik hagyományörző csoport, pávakör és citerazenekar, a néptáncsoport munkája azonban egy időben megszakadt; 1988-ig Dinnyésné Molnár Magdolna irányításával és Nagy Albert szakmai köz-

reműködésével folyt a tánc-tanulás. A csoport három éve ismét feléledt; azóta Nagy Albert, a Szeged Táncegyüttes vezetője irányítja a munkát.

– Eddig is nagyon sok felépítésünk folt az apátfalvi táncosokkal; tisztelegtünk az elhunyt helyi népművészek, Kardos István és Kerekes Márton emléke előtt, évadzáró műsorokat rendeztünk, melyeken számot adtunk az egész évi tevékenységről – sorolta a műsor előtt Nagy Albert. – Emellett a Szegedre, hozzánk érkező külföldi együttesek mindig eljöttek Apátfalvára is; mert ez a község e téren tényleg jó házigazda. Az a kérdés csak, hogy vajon vannak-e, lesznek-e mindig olyan helyi folklórtisztelők, mint Kardos

István és Kerekes Márton volt, akik ezt a művészetet és e hagyományt abszolút naivan művelték. Vajon az utókor, amely ezt a tevékenységet tudatosan végzi, képes-e a feladatra? Ezek a kérdések természetesen nem csak Apátfalván tehetők föl. Hiszen köztudott, hogy a társadalmi körülmények az elmúlt harminc év alatt is sokat változtak, tehát már nem lehet abban a környezetben őrizni a folklórt, amiben a nagyapáink és apáink őrizték. Vajon át tudjuk-e vinni, a mai kornak megfelelő szellemben e hagyományt; sikerül-e végül minden településen megtalálni a megfelelő közeget? Erre talán néhány éven belül válaszolni is tudunk.

B. A.

<https://makohirado.hu/2019/04/23/kozossege-kovacsolodott-az-apatfalvi-kardos-istvan-neptanccsoport/>

Közösséggé kovácsolódott az apátfalvi Kardos István néptáncsoport

Nincs olyan apátfalvi rendezvény, melyen ne lépnének fel a Kardos István Gyermek és Felnőtt Néptáncsoport tagjai. Őket legutóbb a nemrégiben Apátfalván rendezett tavaszvárón láthatta a közönség. A csoport hat év alatt valódi közösséggé kovácsolódott.

– Mikor alakult a csoport? – kérdeztem Csenteri Andreától, az apátfalvi Kardos István Gyermek és Felnőtt Néptáncsoport vezetőjétől.

– A Kardos István Néptáncsoport nagyon régen alakult, de mindig változnak a tagjai. Ugyanis ha elballagnak az általános iskolából a gyerekek, akkor már nem nagyon tudnak visszajárni hozzánk. Ez a jelenlegi csoport hat éve működik és bő egy éve került hozzájuk a felnőtt néptáncsoport, s azóta ők együtt dolgoznak.

– Mi motiválja a gyerekeket, hogy eljárjanak a próbákra és a fellépésekre? Azt gondolná az ember, hogy a mai kor nem a néptánc kora, már mármint a gyerekek számára...

– Ezek a gyerekek már óvodás koruk óta táncolnak, ugyanis az óvodában is én tanítottam a néptáncot. Így kerültek föl hozzám elsős korukban a néptáncsoportba. Ez egy jó közösség, a próbák során rengeteg új anyagot tanulnak, olyanok vagyunk, mint egy nagy család. A csoportban megbeszéljük a problémákat is, segítjük a gyerekeket. Amellett, hogy sok fellépésen veszünk részt, meghívásnak teszünk eleget, nem csak itt Apátfalván, de a környékbeli településeken és külföldön is. De rendszeresen szerepelünk versenyeken is. Ez a csapat hat év alatt úgy összekovácsolódott, hogy ezek a gyerekek élvezik, amit csinálnak.

Hányan vannak most?

– Huszonnyolc a csoportlétszám, valamennyi gyerek apátfalvi, csak nem mindegyik a helyi iskolában tanul.

– Melyik a kedvenc műsorszámuk?

– Sok ilyen van. Mindig a legújabb. Az egyik kedvenc azonban az apátfalvi hagyományokból táplálkozik.

Javaslat a Kardos István Néptáncsoport Apátfalva értéktárába felvételére

Ebben az írásban szeretném javasolni az apátfalvi néptáncsoportot felvételre, ami már az én megszületésem előtt működött, és még remélem sokáig működni fog.

A csoport Kardos Istvánról lett elnevezve, aki itt élt a faluban és szuperül táncolt, de lakodalmas vőfény is volt. Az apátfalvi tánclépéseket mindenhol ismerik és tanulják az egész országban.

Én magam nem táncolok, de a bátyám táncolt a csoportban. Az együttesnek több vezetője is volt, Mónika néni (Váriné Ferenczi Mónika) és Tőtös Hortenzia. Valamikor Nagy Albert is tanított itt táncot.

Most Csenteri Andrea vezeti, ő nagyon ügyes, nagyon jól táncol. Mivel óvónő, szereti a gyerekeket, és pártolja is, hogy legyenek kicsik is a táncban, mivel régen is táncoltak a kicsik is. Ezáltal bevonja a fiatalokat a régi korok hagyományaiba. Lehetőséget biztosít, h. a fiatalok kapcsolatokat alakítsanak ki.

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

A művelődési Házban van a ruhatár, többféle viselet is van a ruhatárban. Ezt annak idején, (anya még emlékezik rá) Móricz Ági néni varrta a művelődési ház vezetője az irodájában, és volt mikor a szülők is segítettek.

A tánccsoport nemcsak apátfalvi táncokat táncol, az egész Kárpát-medencéből tanulnak táncokat, és még gyermekjátékokat is. A falu ünnepségein lépnek fel és többször mennek vidékre is, ott képviselik Apátfalvát.

Ezek alapján, mivel neves tánccsoportja van a falunak, javaslom az értéktárba felvételre.

Tisztelettel:

Apátfalva, 2019. július

Varga Réka
Apátfalva,

Fotó Móricz Ágnes